

TỌA ĐÀM

CHỢ RỪA TRÊN MẠNG XÃ HỘI VÀ TÌNH TRẠNG LOÀI RỪA Ở VIỆT NAM

Giới thiệu

Việt Nam hiện là nơi cư trú của 31 loài rùa (8,68%) trong tổng số 357 loài rùa hiện còn được ghi nhận trên thế giới, 34,83% trong tổng số 89 loài rùa bản địa châu Á, trong đó có 26 loài rùa cạn, rùa nước ngọt và 5 loài rùa biển¹. Trong khi đó, Danh lục Đỏ của Liên minh Bảo tồn thiên nhiên Quốc tế (IUCN) liệt kê 24 loài rùa cạn và rùa nước ngọt cùng 5 loài rùa biển của Việt Nam vào danh sách các loài có nguy cơ tuyệt chủng ngoài tự nhiên, 01 loài sắp bị đe dọa và 01 loài chưa được đánh giá (IUCN, 2021). Cụ thể: trong 24 loài rùa cạn và rùa nước ngọt có nguy cơ tuyệt chủng, có tới 15 loài ở mức độ rất nguy cấp (CR), 8 loài ở mức độ nguy cấp (EN), và 01 loài ở mức sắp nguy cấp (VU); 5 loài rùa biển có 01 loài rất nguy cấp (CR), 01 loài nguy cấp (EN) và 03 loài sắp nguy cấp (VU). Nạn săn bắt và buôn bán trái phép và mất môi trường sống là hai mối đe dọa chính đối với sự tồn tại của các loài rùa. Trong đó, nạn săn bắt và buôn bán trái phép được coi là nguyên nhân chính dẫn tới sự nguy cấp của nhiều loài rùa bản địa của Việt Nam.

Trong hơn 180 loài động vật hoang dã bị các đối tượng vận chuyển, buôn bán, nuôi nhốt, săn bắt... bất hợp pháp bị bắt giữ, qua phân tích số lượng cá thể động vật hoang dã bị tịch thu, các loài thuộc nhóm rùa bị vi phạm nhiều nhất, chiếm gần 1/3, tương đương 31,23% (8.118/26.221), tổng số cá thể bị tịch thu trong giai đoạn 2013 – 2017². Đồng thời, các loài rùa cạn và rùa nước ngọt là nhóm mặt hàng bị buôn bán phổ biến thứ hai trên mạng xã hội Facebook, chỉ sau các sản phẩm từ voi trong năm 2015 - 2016³. Với các ưu điểm như giao dịch không trực tiếp, khả năng kết nối từ xa, có thể che giấu danh tính, mạng xã hội trở thành một kênh phổ biến cho việc trao đổi, giao dịch các mặt hàng cấm, bao gồm động vật hoang dã và các sản phẩm từ chúng. Bất chấp nỗ lực của các cơ quan thực thi pháp luật, các tổ chức bảo tồn trong và ngoài nước, việc kiểm soát buôn bán động vật hoang dã nói chung và buôn bán rùa trên mạng vẫn còn rất nhiều khó khăn.

¹ Turtle Taxonomy Working Group [Rhodin, A.G.J., Iverson, J.B., Bour, R., Fritz, U., Georges, A., Shaffer, H.B., and van Dijk, P. P. . (2021) 'Turtles of the World: Annotated Checklist and Atlas of Taxonomy, Synonymy, Distribution, and Conservation Status (9th Ed.)', in Rhodin, A.G.J., Iverson, J.B., van Dijk, P.P., Stanford, C.B., Goode, E.V., Buhlmann, K.A., and Mittermeier, R. A. (Eds. . (ed.) *Conservation Biology of Freshwater Turtles and Tortoises: A Compilation Project of the IUCN/SSC Tortoise and Freshwater Turtle Specialist Group*. *Chelonian Research Monographs* 8. 9th edn, p. 472. doi: 10.3854/crm.8.checklist.atlas.v9.2021.

² WCS (2018) *Báo cáo tổng kết tình hình vi phạm và thực thi pháp luật về động vật hoang dã tại Việt Nam, giai đoạn 2013 - 2017*. Ha Noi, Vietnam.

³ Nguyen, T. (2016) *The social trade network: Facebook's relationship with wildlife traders in Vietnam*. Hanoi, Vietnam. Available at:

<https://static1.squarespace.com/static/535bb1a7e4b0fcd1575ff4ff/t/588ee4631e5b6c3aa8108fa8/1485759695437/Facebook+trade.pdf>.

Thực trạng buôn bán rùa trên mạng hiện nay ra sao? Nền tảng nào được sử dụng phổ biến nhất cho buôn bán rùa trực tuyến ở Việt Nam? Vùng phân bố của hoạt động buôn bán rùa trực tuyến? Các chiêu thức lách luật, trốn tránh sự kiểm duyệt của người sử dụng mạng? Loài rùa nào đang bị rao bán, trao đổi trên mạng xã hội? Hoạt động buôn bán rùa ảnh hưởng ra sao tới tình trạng loài rùa? Làm thế nào để ngăn chặn/kiểm soát được thực trạng này? Các khuyến nghị cho cơ quan quản lý và các bên liên quan khác... Những vấn đề này sẽ được thảo luận tại Tọa đàm **“Chợ rùa trên mạng xã hội và tình trạng loài rùa ở Việt Nam”** cùng với các kết quả khảo sát từ Báo cáo *Chợ rùa trên mạng: Sôi động thị trường rùa trên Facebook và Youtube ở Việt Nam năm 2021* do PanNature và Chương trình Bảo tồn Rùa Châu Á mới xuất bản.

Tọa đàm do Trung tâm Con người và Thiên nhiên (PanNature) phối hợp với Chương trình Bảo tồn Rùa Châu Á thuộc Tổ chức Indo-Myanmar Conservation tổ chức và được Liên minh Châu Âu tài trợ trong khuôn khổ dự án *“Hợp tác chống tội phạm liên quan đến động vật hoang dã”* điều phối bởi Tổ chức WCS.

Thời gian: 8:00 – 11:30 ngày 14/10/2022

Địa điểm: Phòng họp E2, nhà E, Khách sạn La Thành - 226 Vạn Phúc, quận Ba Đình, Hà Nội

Ngôn ngữ: Tiếng Việt

Chương trình:

8.00	Đăng ký đại biểu
8.30	Khai mạc và giới thiệu chương trình - Ông Trịnh Lê Nguyên, Giám đốc PanNature
8.40	Buôn bán rùa ở Việt Nam – Xu hướng hiện tại - Ông Hoàng Văn Hà, Chương trình Bảo tồn Rùa châu Á (ATP), Tổ chức Indo-Myanmar Conservation (IMC)
9.20	Báo cáo khảo sát buôn bán rùa trực tuyến trong năm 2021 ở Việt Nam – Bà Tô Bích Ngọc, PanNature
9.50	Trao đổi với chuyên gia – Ông Trịnh Lê Nguyên điều phối
11.15	Tổng kết Tọa đàm

Chuyên gia khách mời:

- Ông Nguyễn Đức Minh, Trung tâm Cứu hộ Động vật Hoang dã Hà Nội
- TS. Phạm Thế Cường, Viện sinh thái và Tài nguyên Sinh vật
- TS. Nguyễn Thị Thu Trang, WildAct Việt Nam
- Bà Bùi Thị Hà, Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV)
- Bà Thảo Griffiths, Đại diện Facebook Việt Nam